

Az érettségi vizsga valójában a szellem munkakészségének vizsgálata lesz, nem pedig a beemlézett anyag fölmondása. A vizsga maga egy óra hosszúra tartó párbeszéd, amelyet a bizottság részéről végig az a tanár vezet, akinek szakjában a növendék a legtájékozottabb. A szaktanár szakjának egy általánosan ismert részletkérdésből kiindulva a gondolatkapcsolás természetes fonalán halad a növendék gondolkodókészségének puhatolásában, kutatja, hogy a jelenségek összefüggő egészet alkotnak-e a jelölt szellemi világában, előbb egy-egy tantárgyon belül, majd a párhuzamos vonatkozások révén kiszélesítve a beszélgetést az ismeretek egymás alá- és mellérendelt csoportjaiban, úgy, hogy nem is a tárgyak kerülnek sorra, hanem az ismeretek összefüggéseinek egyetemes, egymásba kapcsolódó rendje. Az érettséget tehát nem tárgyként állapítják meg s az érettségi bizonyítvány egyetlen fokozatmegnevezéssel jelzi a gondolkodóképességnek, mint az érettség értelmi ismérvének fokát. A jelölt tárgyi előmenetelét az egyes tárgyakban legutoljára elért és ide bejegyzett érdemjegyek mutatják.

9—10. sz. *Türöczy Zoltán: Egyházi középiskoláink.* A magyar protestantizmus egyik jellegzetes vonása, hogy a magyar protestáns egyházak az iskola egyházai. Sokkal több az iskola mint a templom s az egyház sokkal több pénzt áldoz a kulturális, mint a szorosan vett lelki munkára. E tény világosan bizonyítja, hogy a magyar protestáns egyházak iskolapolitikájában nemcsak a történelmi múlt dolgozik, hanem elvi meggyőződés is, mert az iskolai munkában az egyház egyik feladatát látják.

Ma világszerte megfigyelhető jelenség, hogy az állam monopolizálni akarja az iskolákat. Az erre való hajlandóság többé-kevésbé nálunk is tapasztalható s hogy nem érvényesül erőteljesebben, annak oka egyrészt, hogy az egyházak ma még hatalmat jelentenek nálunk, másrészt amíg az állam alkotmányos, jogfolytonossági állásponton és a magántulajdon elvén áll, addig nem sajtíthat ki a közszolgáltatásban álló magántulajdonokat.

Bár az egyháznak nem *kellene* iskolákat fenntartania, mert lényege és rendeltetése nem *kötelezi* a kultúra illetén szolgálatára, mégis a nemzet, tudomány és a vallás szempontjából egyaránt *szükséges* az egyházi iskolák fenntartása.

Sárik Elek.

Kisdednevelés. LXIII. évf. 1—12. sz. Szerkesztő: *vitéz Rozsnoky Antal.*

Imre Sándor: A kisdedóvintézet nevelés szerepe a köznevelésben. 1. A kisdedóvó intézet helye a köznevelés szervezetében. A köznevelés fogalmába mindaz a tényező beletartozik, amely alakít bennünket. A kisdedóvó intézet a családot helyettesítő és kiegészítő intézmény. Tehát részben az anya helyettesítésére is vállalkoznia kell. 2. *A kisdedóvintézet nevelés szerepe az egyesek fejlődésében.* Minden gyermek egyéni sajátysága más és más. Nevelése is más volt, míg a kisdedóvóba nem került. Az új környezet, az a kis társadalom, amelybe a gyermek belekerült, minden gyermekre másként hat. Ennek a környezetváltásnak nagy a jelentősége, átalakítja a gyermek ismeretanyagát és hatalmasan kiegészíti azt. Az óvódás gyermeknek kettős életet kell élnie; míg eddig csak egy helyen élt, most két, sokszor különböző viselkedést kívánó környezetben él. Maga az óvóda sokkal nagyobb hatással lehet a gyermekekre, mint a családon kívül bármely más tényező. 3. *A nevelés feladatai a kisdedóvintézetekben.* A nevelés feladata egyetemes: kifejleszteni az emberben az egészséges életre, a szellemi önállóságra, a jóra való állandó törekvést. Igen fontos feladatok várnak az óvódára a testi nevelés szempontjából. Azonban rendelkezésre állnak az értelmi nevelés szükséges eszközei is. Itt nem mehetünk

túlzásba. Szép feladat az érzelmek nemesítése is. Az erkölcsi elvek gyakoroltatására vonatkozólag a gyermek fejlődésének figyelembevételével 4 szempontot sorolok fel. Ezek között a legfontosabb, hogy semmit sem szabad tenni az óvodában, ami a gyermeknek még nem való és amire közvetlen ok nincs. — 4. *Az óvodai nevelés eszközei.* Első eszköz a gondoskodás mindarról, ami a gyermek az óvoda életében szükséges (jó levegő, tisztaság, játékok, a foglalkoztatás). Másik fontos eszköz a tanítás. Ezt a tanítást nem szabad a népiskolai tanítással egy értelemben felfogni. Ennek leggyakoribb módja a példa és a helyes cselekvés gyakoroltatása. Az óvónő munkáját nem szabad lekicsinyelni, mert „az alap (a nevelés alapja) nem látszik, de jósága az egész építmény szilárdságának első feltétele“.

Fekete József: Újítások az óvónőképzőben. Az 1891. évi XV. t. c. átalakulását ill. új tartalommal való megtöltését mutatja be. A IV. gyakorlati évfolyam nem szolgálhatta kitűzött célját, mivel nem volt alkalmas folytatója az előző esztendő munkájának. Az egészségügyi kiképzés szükségesnek bizonyult ugyan, azonban azt nem lehet a nevelői képzéstől függetleníteni. A mai helyzet kialakításának helyes indokait sorolja fel.

Végh József: Szemelvények: „A budapesti állami óvónőképzőintézet száz éves története“ c. könyvből. A magyar neveléstörténelem értékes adalékokkal gazdagodott a magyar óvóképzés történetének összeállítása által. A Kisdédóvó-intézeteket Magyarországon Terjesztő Egyesület alakuló közgyűlésének jegyzőkönyve, gróf Festetics Leónak ez alkalommal elmondott beszéde, a tisztikar és a részttagok egy részének felsorolása a közlemény bevezetése. Igen érdekes a tolnai „példány-intézet“ megalakulásának leírása. Az intézet igazgatói állására pályázóknak pályamunkát kellett készíteniük, amelyben négy kérdést kellett megoldaniok. Az első évben mindössze két növendéke volt az intézetnek. Nagy gondot fordítottak a tanításra. (5. sz.) A Pestre telepített óvóképzőben már kialakultabb eljárással tanítják a növendékeket. Az intézet hatására lassan a kisdédóvókban irányelvül tekintették azt, hogy „ezek az intézetek nem tanodák, hanem szívet nemesítő, vallásos érzést ébresztő s értelmet és testi erőt önmagából fejlesztő előcsarnokai az iskoláknak.“ A kisdédóvóképző új tantervét Ney Géza igazgató dolgozta ki. Ez volt érvényben 1845—65-ig. A kiképzés lényege most is a gyakorlat megszeresztetése volt. Főbb tárgyak a testtan és lélektan, a történelem, földrajz és természettudomány. Legfontosabbak a keresztény erkölcsan és a magyar nyelvtan. Ebben az időben még nők nem látogathatták az óvóképzőket. 1847-ben megnyílt egy női vezetés alatt álló kisdédóvóintézet is Budán. A szabadságharcot követő időben megtorpan az óvóképzés szép munkája. A vezetés hiánya s anyagi bajok hátráltatják a munkát.

Stockinger János dr.: A kisdédóvóintézeti nevelés szerepe a köznevelésben. A kisdédóvoda nem volt soha tisztán az elemi iskolák számára előkészítő intézmény. A kisdédóvás és egészségvédelem szószerint is egymáshoz közelálló fogalmakat fednek. Azért a kisdédóvodák legfontosabb feladataként joggal jelölhetjük meg a gyermekek gondozását. Ezt a célt szolgálja a gyermekek tüzetes, orvosi szempontból való megvizsgálása. Az óvónő azonban emellett naponként a legnagyobb gonddal ügyel a gyermekek egészségére. Nagy fontossággal bír a tisztaság kérdése. E tekintetben súlyos harcokat kell az óvónőnek vívnia. Szükséges, hogy az óvónő különösen az elhagyottabb gyermekeket otthonukban is felkereshesse. A fertőző betegségek terjedésének megakadályozása terén is sokat tehet az óvónő a helyes szoktatás által.

Kenyeres Elemér † (közli: dr. Kenyeres Elemérné): Mi érdekli a hároméves

gyermeket a körülcette levő világban? A feljegyzések naplószerűek. Tisztán a gyermek spontán érdeklődési irányát követő napló igen értékes adatokat tartalmaz a kutatók számára. 25 oldalon csaknem napról-napra követhetjük a gyermek érdeklődésének fejlődését mintegy félesztendőn keresztül. Nemcsak az érdeklődés tárgyát, hanem az érdeklődés módját is láthatjuk. A gyermek primitív módon ítél és következtet, analóg esetek alapján magyaráz, magyarázatokat kér, asszociációkat létesít ott is, ahol a felnőtt erre egyáltalán nem gondol stb. és gyors ütemben hódítja meg a környező világot.

Zentai Károly.

VEGYES

A Délmagyarországi Nevelők Egyesületének középiskolai szakosztálya f. évi márc. 7.-i ülését a Klauzál-gimnáziumban tartotta dr. Karl János elnöklete alatt. Dr. Tarnai László makói gimnáziumi igazgató tartott előadást a *nevelő középiskola tanáráról*, akinek típusát az osztályfőnök személyesíti meg. Feladatát legjobban aktív szeretettel tudja megoldani. Az osztályfőnöki óra hasznos felhasználásáról szólva utalt arra, hogy lehetne ezt az órát a felsőbb osztályokban pótolni. Ismertette, mit lehet és mit kell tennie az osztályfőnöknek tanártársaival szemben, osztálya tanulóinak érdekében, hogy így még jobban kifejlődhessék a nevelés legszilárdabb alapja, a tanár és tanítványa közti bizalom.

Simon Elemér Klauzál-gimnáziumi tanár a *mennyiségtan természetes tanításáról* beszélt. Az egyes osztályok anyagából kiválasztott példákon mutatta be a tananyag természetes, mert a tanulók gondolkodásához legjobban alkalmazkodó oktatási módszerét. A matematikában csak az előadás és rögzítés módszere deduktív, a ráeszméltetés mindig induktív. Erre a ráeszméltetésre a tanárnak igen sok lehetősége van. Ez azonban a tanár feladatának csak egyik része, a másik, az igazolás már a jólismert deduktív módszert kívánja meg. Néhány példában a színes ábrázolás fontosságáról győzte meg hallgatóságát, végezetül pedig arról beszélt, hogyan fogadják a tanulók ezt a módszert.

Április hó 18-án a Dugonics-gimnáziumban ugyancsak Karl János elnöklete alatt a következő két előadás hangzott el:

Berg Pál: Modern problémák az európai nevelésben. Különböző kultúrfilozófusok egybehangzó megállapítása szerint az európai kultúra válságba jutott. Ennek a válsághangulatnak hatása alatt mindenféle lázas pedagógiai tevékenység kezdődött, mely elsősorban a totalitárius államok és Oroszország pedagógiai forradalmán érzékelhető. Az új pedagógia négyszeres célt tűz ki maga elé: egyéniségfejlesztést, praktikus életfeladatokra való nevelést, a szabadidő produktív felhasználására való képesítést és a szociális közösségbe való beillesztést. Eközben súlyos és mindmáig megoldatlan problémák merednek a pedagógusok elé. A testi neveléssel kapcsolatban a gyakori túlerőltetés és a sportteljesítmények túlértékelése által bekövetkező helytelen távlat ellen kell küzdeni. Az értelem fejlesztését nagyon nehézé teszik a különféle irányított sajtótermékek, a céltudatos, de annál lelkiismeretlenebb demagógia. Az akarati nevelést aláássa a „természetes pedagógia”. Az erkölcs nevelése egészen az iskola feladatává lesz, mert a szülői ház elvesztette érzékét főleg a szexuális nevelés iránt. A szociális nevelés különféle fajtái: család, közösség, állam és világ számára nevelik a gyermeket.

Pelle Emil: Célkitűzés és célvalósulás